

Mumtāz
Āderbajgān
edebijjaty

3

ULB Halle
001 737 937

3/1

①: Fai 29460

(3)

Nur für den Lesesaal

صایب ۳

۸۷

۳

۱۱۳۵/۲۴۹

آذربایجان ادبیاتی

نشاط شیروانی

اواخر اکتوبر ۱۳۰۴

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمہ و تکرار طبعی حقی مؤلفہ عائد دور

قومونیرت شریاتی

ادوچونگی بن الملل مطبعہ سی

۱۹۲۵

۵

Fai 29460

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

Fan 29460 (3)

نشاط شيروانى

سننك فرشنك كه زاهد بو ربادور

حقيقت منزلنده بو ربادور

«نشاط»

(نشاط) ك ترجمه حالنه دائر هيچ بير معلوماتم يوقدر. بوگون او نقطه لىرى آيدىنلاداجاق بير وثيقه يه بيله مالك دگلم. آشاغاداكى سطر لىرى ده (نشاط) ايله معاصر لىرىنك اليمده اولان شعر لىرىندن استخراج ايدىمك ياز يورام. آدينى بيله بيلمه ديگم بو قدر تلى باجاريقلى شاعريمىز آقا مسيح و زلالى ايله اولديغى كيمي شيروانلى (رشيد) و (راجى) ايله ده همعصر در. (راجى) ايله رشيد: نشاط ك گنج چاقلار ينى (آقا مسيح) ايله (زالالى) ايسه سوڭ وقتلرىنى درك ايدىم بيلمىملىر. (نشاط) ك حقنده اوزىنك (راجى) يه يازديغى بير غزل ايله ديگر بعضى بيتلىرى آزده اولسا ديزه بير قدر معلومات و بىرمه ده در از جمله:

غزل

اوتن (آى) كلمشيدىم (شهره) اى (راجى) هلال آسا
منى عريان لاغر كورجكين (ايل باخمدى) اصلا

(شماخى) تپراقندن تا كه من (قطع) اولمشم نى تك
(قمش) دن (ايو) تيكوب (سليان) ملكين دوتميشم ماوا

زبسكه (خانه ويران) م خيالم داخى ويران دور
يغلمز بريره فكرم كه بر (بيت) ايليوم (انشاء)

دانشسام (حال) و (ماضى) دن او بير (شرح مطول) دور
براوز كه (نحو) ايله اوقايمى (صرف) ايتميشم بيجا

(نشاط) م بر (شیئی) م یو خدور که (بیت المال) مه قالسون

(در نظم) دن اوز که (اهل روم) ایلر نیم (یغما)

باشقا نقطه لره ال وورمادان اول شاعرک آنادان اولان یرینی معین ایدرک نشان ویر مه لیم. (نشاط): شیروان مملکتک پایتختی اولان (شماخی) شهریندندر. بو باره ده هیچ بیر اختلاف و یا گلشلیق ده یوقدر. اسکیدن قالما بوتون (جونک) لرو (بیاض) لاردا (نشاط) ی (نشاط شیروانی) دییه قید ایتمشلر که بیزده کتابچامزک باشنه هیچ بیر دگیشیکلیک ویرمه دن همان آدی قونداردیق. چونکه (شماخی) لی (نشاط) ایله (شیروانلی) (نشاط) ک هر ایکسی ده بیر شخص در. (نشاط) شماخی لی اولدیغی حالدده شیروانلی: شیروانلی اولدیغی حالدده شماخی لیدر. شیروانلی دیمک: عثمانلی، ایرانلی، تورانلی افغانلی دیمک کبی در. بیر افغانلی نه قدر افغانلی لیک ایله مشهور اولسا ینه ده اونک بیر مسقط الراسی، آنادان اولان یری افغانستانک کابل، قندهار، ویا خود دیگر بیر شهر ویا قصبه سیدر. (نشاط) ده بویله مشهور بیر اولکه نک بللی و معروف بیر شهری اولان (شماخی) دندر (نشاط) شماخی لی اولدیغی اوز شعرلرینده آچیقجه سویله مشدر.

اوتن آی کلمشیدیم (شهره) ای (راجی) هلال آسا

عزیزیم ایستر ایسن شهره (شهر) اولمیه سن

یوخمیدور (شهر) ده بر مرد سخندان آخر

(شماخی) تپراقندن تا که من قطع اولمشم نی تک

مصرعلری معتبر دلیل وسنددرلر. بو سطرلرده ایشله نن (شهر) کلمه لری عادی شهر وبلده معنی سنه اولمیوب یالکز (شماخی) شهرینه ویریلان صفتدر. شیروان اهالی سنک چوقی بوگونکی دانیشیقلا رینده ینه (شماخی) بلده سنه جلدغا (شهر) دیمگده درلر. شماخی یه مسافرت ایدن بیر شیروانلی دیکر بر شیروانلی ایله گوروشورکن (شماخی) یه دگل (شهره) گیتمشدیم دیبور. بو ایسه (نشاط) ک شعرلرینده ایشله نن (شهر) سوزینک عیندر. هله:

شماخی تپراقندن تا که من قطع اولمشم نی تک

مصرعنده کی (شماخی) کلمه سی ایله دوستلیق و آشنالیک ایتدیگی معاصرلرینک ده شیروانلی اولمالاری (نشاط) ک (شماخی) لی اولماسنه هیچ بیر شبهه یری برافمیور. (نشاط) ک سوییه عرفان و تحصیلینده خبریم یوقدر- کیمدن و هاردا تحصیل

ایتدیگی ده بگا معلوم دگلدرد. هر حالدده شعرلریندن عربجه، فارسجهده پرسواد اولدیغی گوزه چارپیور.

شب هجران نه (نحو) ایله که (صرف) اولمشدوراحوالم
بیان ایتسم اکر یاره اولورمی بلمزم حالی

زبسکه (خانه ویران) م خیالم داخی ویراندور
یغلمز بریره فکرم که بر(یت) ایلیوم (انشاء)

دانشسام (حال) و (ماضی) دن او بر (شرح مطول) دور
بر اوز که (نحو) ایله اوقاتی (صرف ایتشم بیجا)...

بو شعرلرده ایشله ن نحو، صرف، بیان، انشاء، حال، ماضی، شرح مطول، و بیت کلمه لری فقط عربجه تحصیل ایتمش و او دیلک صرف نحو و قواعدینه بلد اولان بر شخص طرفندن ایشله نه بیلیر. عربیتی اولمایان بیر شاع-رک یازیلاریندا بو سوزلر ایشلنسه ده ینه اوز یرینده ایشلنمه ز. اما (نشاط) ده بویله دگلدرد. سوزلر یرینده و دوز ایشله نمشدر.

دانشسام حال و ماضی دن او بیر شرح مطولدور
بر اوز که نحو ایله اوقاتی صرف ایتشم بیجا

دییه رک شعرلرینی (سعدی) پسندانه سویلیور.

«طبع ترا تا هوس (نحو) شد

صورت عقل از سر ما محو شد

ای دل عشاق بدم تو صید

ما بتو مشغول توبا (عمر وزید)»

نشاط: حال و ماضی دن دانشماسنی (علامه تفتازانی) نک (شرح مطول) آدلو کتابک شرحی کبی طولانی حساب ایدیور. وعبث یره عزیز عمرلرینی (صرف و نحو) علملرینه صرف ایدنلر تک اوده بیجا اولاراق اوقاتی اوزگه نحو ایله صرف ایتدیگنی اعترافله بیان تاسف ایدیور.

دانشسام حال و ماضی دن او بیر شرح مطولدور
بر اوز که نحو ایله اوقاتی صرف ایتشم بیجا

(نشاط) ک روحانی داها دوغریسی ملا و خلق طرفیندن اداره اولونماسیده نظره گلمک ایستیور. بو گاده اگر یا گلمیور مسا ینه اوز شعرلرینده بعضی اوستی اورتولو نشانلر واردرد. از جمله:

نشاطنك قلبنى اينجیتمه ای شوخ
سنگا (نفرین) ایدر اهل (دعا) دور

سنگ فرشنك كه (زاهد) بوریا دور
حقیقت منزلنده بوریا دور

اممك دیلر دوداغنكى بوی نوا (نشاط)
یخشی (دعا) دور ایلمیشم اولسه (مستجاب)

ریا دور (زاهد) نك كرجه (نماز) ی
ولیکن (خلق) ایچنده خوش ادا دور

نشاط: مذهبجهده (شیعه) در.

مشكلده قالوبدور بو (نشاط) نك دوت الندن
یا (شاه ولایت) سنی مروتلو دیرلر

یا (امیرالمومنین حیدر شه مردان) هرای
هر کیمنك چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

نشاط: بردنبره اوزی دیمشکن بیر اوزگه هوایه دوشهرك یا (سیاست)ه قاریشمش
ویا عوامك عقلی چاتمیان بیر سوز سویلهمش اولمالیدرکه آرتیق (شماخی) شهرینی
ترك ایله (سلیمان)ه کوچمگه مجبور اولمشدر. ونتیجهده بیر دمده دیکدیگی ایوینی
یقمش و یولاده دوشمشدر. چوق اولایله رکه (نشاط) نا اهل بیر گوزله تعشق
یتوره رك رسوای اولمشدر. هر حالده بو بیر قارائلیق و مبهم مسئله اولدیغندان
همده بونی تنوبر ایتمك ایچون بوگون ایلمده دگرلی محکم بیر سند اولمادیغندان
بو (هجرت)ك نه دن طولایی باش ویردیگنی آچیق و قطعی سویلهیه میورم.

کر مثل حباب اوزکه هوا باشمه دوشدی
بردنده ایویم تیکدیم و یخدیم یوله دوشدیم

یوز کورمدیم ازبسکه نشاط (اهل وطن) دن
بو وجهله دور باش آلوبن (یاد ایله) دوشدوم

خال سیه ایتمش منی (آواره وطن) دن
بر دانه ایچون قوش کیمی (ایلدن ایله) دوشدوم

شماخی تپراقندن تا که من (قطع) اولمشم نی تک
(قمش) دن (ایو) تیکوب (سلیان) ملکین دوتمشم ماوا

ای پاک ضمیر آینه عرصه دوران
شاعرلیقه یوز قویمه ایدر کیم سنی حیران
(غربت) ده کړک (کون کیچیره) مرد (سخندان)
کم قیمت اولور سوده ایکن کوهر غلطان
یعنی هنر آواره قیلار (اهل کمالی).....

سطراری (نشاط) ک دوغما یوردی اولان (شماخی) دن ایسته میه - ایسته میه
کوچمه و یاخود کوچورولمه سنی آپ آچیق گوستریور. همده محیطندن ناراضی
لیق اظهار ایدرک گوهر غلطانک اعلا (اینجی) و مروارینک اوز مخزنی اولان
(سو) ده کم قیمت اولدیغنی شاهد گتوریور که:

کوهر نظمناک نشاط ایلمه هر یرده صرف
بر بیله بازارده کیم سنکا قیمت ویرور

مقطعی ده سوزیمزه تقویت ویریور. هر حالده (شماخی) ده آ از چوق استراحت ایله یاشایان
(نشاط) خانه بردوش اولاراق (سلیان) ملکینه کوچمش و اوراده (قامش) دن دیکیلی
و یاخود اوزی دیکدیگی ایوده ده غایت عسرت وسیقینتی ایله ده یاشامشدر. نهایت بر
آ رالیق (شماخی) یه دونه رک دوست و آشنا با خصوص ایلدن اهالی دن یاردیم اومدیغی
حالده هیچ بیر کسدن حسن توجه گورمیه رک گیری دونمشدر. عسرت ایله یاشا ما سنه
و (شماخی) یه گله رک ایلک اهالی نک (نشاط) ه (گوروم باقیم) ایتمه مه سنه (راجی شیروانی) یه
یازدیغی غزل ایله اشبو بیتار آیدین سندلردر.

اوتن (آی) کلمشیدیم (شهره) ای (راجی) هلال آسا
منی عریان ولاغر کورجکین (ایل باخمدی) اصلا

زبسکه (خانه ویران) م خیالم داخی ویراندور
یغیلمز بر یره فکرم که بر (بیت) ایلیوم انشاء

(یوز کورمدیم) ازبسکه (نشاط) (اهل وطن) دن
بو وجهله دور (باش آلوبن یاد ایله) دوشدیم

هر طبییه سویلدیم دردیم دواسین کورمه دیم
محنت درد و غمک هیچ اتهاسین کورمه دیم
بو جهانتک بر حقیقت آشناسین کورمه دیم
هر کیمک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمه دیم

خلاصه (نشاط): هر ندنسه (شماخی) دن (سلیان) ه کوچمش و اورادهده قامشدن
دیکیامش ایولر ایچریسنده پریشانلیق ایله گیچینمیشدر. بوتون عمرینی اورادامی باشامش
اورادامی وفات ایتمش ویا اینکه بیر باشقه یره هی گیتمش سواللاری هله لک جوابسز
قالیور. (راجی) یه یازدیغی غزلک مقطعی که:

(نشاط) م بر (شیی) م یوخدور که (بیت المال) مه قالسون
(در نظم) دن اوز که (اهل روم) ایلر نیم (یغما)

بیتی ایله اتمامه یتور. بو بیت پک بویوک و قانلی بر تاریخک صندوقی و یاخود
ایویدر که او بارهده مختصر اولساده بیر قدر ایضاحات ویرمگیم لازمدر. اونونجی
عصر هجری آخرلریته تورکیه ایله ایران حکومتلری آراسنده شدتلی بر دعوا
قویدیغندان او (هائله کبرا) ننگ بیر نیچه پرده لریده اوزمان ایران (نکاح) نده بولونان
گنجه، زگم، شماخی، شیروان، تبریز، قفلیس، باکو و سائر شهرلرک صحنه لریده
اوینائیمالی ایدی. فاجعه ننگ باش (رول) لارینی سلطان طرفندن اوز دمیر اوغلی
(عثمان پاشا) شاه طرفندن ده (اورس خان) (۱) ایفا ایده جک ایدی. نهایت اویون
باشلانمش ایرانلی لارجه (ایگرمی) تورکلرجه (آلتی بیگ) قریم (تاتار) عسگرلریده
(عثمان پاشا) عرض و استدعاسی موجبجه (عثمان پاشا) بیلمه دن بیله (شیروان)
اوزرینه یوتلمش ایدی. (۹۸۶) رمضان آینک اون، اون بیر واون ایکنجی گونلری
(شیروان) هائله سنک انک قیزغین گونلری ایدی. تورک اوردوسنه (عثمان پاشا) شخصاً اوزی
قوماندانلیق ایدیوردی. آرتیق هراییکی قوماندان یوز یوزه گلمش ایدی. (رمضان)
آینک (اون ایکی) سی یعنی دعوانک اوچونچی گوننده طرفینک هر ایکیسیده غایت
یورغون و فوق العاده دوشگون ایدی. کیمسه ده (قلیج) و (نیزه) اوینائماغا حال و تاب
و توانا قالمامش ایدی. محاربه ایسه (اوق) و (گله) ایله دوام ایتمه ده ایدیکه او حالد
(۱) عثمانلی تاریخلریته بو آدی اروس خان یازیورلارکه بو یاگلددر. اوس: اسکی شیوه مزده (سندان)

دیگدر که بوگون متروکدر «ممتاز»

بیردنبیره (تاتار) عسگرلری عادل، غازی، سعادت و مبارک گرایلار رفاقتلریله (قریم) دن (شیروان) یتیشهرهک بیر آن بیله دورمادان آ یاغی توزلی دعوایه گیریشمش ایدی. نتیجه ده مادی و معنوی قوتلریله روحلانان (عثمان پاشا) اوردوسی غالب: (اورس خان) لشکری ایسه خانلاری اسیر ایدیلدیگندن مغلوب چیقدی. (اورس خان) ک (آت) ی (اوق) ایله اورولدیغندان اولجه اسیر آلیناراق سوگره قتله یتوریلدی. بو آرا ده ایدیکه مظفریت نشه سی ایله نشه له نن تورک و تاتار عسکرلری (شیروان) و اطرافی اهالی سنی یغما و غارت ایتمگه باشلامش ایدی. چا پاول بیر اندازه یه یتیمیش ایدیکه بونجه قانلارک توکولمه و (تاتار) عسکرلرینک (شیروان) اوزرینه یوریدیلمه سنه باعث اولان و شیروان، زگم، گنجه، باکو، تبریز و سائره غنیمت لریندن باشقا خلقتک ابو لرینک بیله قاپو پنجره لرینی چرچووه شیشه لرینی چیقارتدیروب (سلطانیه) (۱) باغچا سنده (قصر همایون) دیکدیردن (عثمان پاشا) بیله آخرده انصافه گله رهک تاتار عسگر لرینه (اوگود) و نصیحتلر و یرمگه باشلامش ایدی. ندنسه غیری صمیمی اولان او نصیحت (تاتار) لاره اثر ایتمه مش شاعر (آصفی) دیمشکن

دیدیلر تاتار ایچون یغما کرک

بونلر آرام ایتمکه دنیا کرک

رد جوانی آلمش ایدی. بو گاده کفایت ایدیلیمیه رهک (اورس خان) ک باش قرار گاهی و بتون خزاین حتی عائله سنک ساقلانیلان یری اولان (سلیمان) ه (عثمان پاشا) نک امری موجبجه (عادل گرای) تاتار عسکرلرینی سالدیرداراق (اوروس خان) ک بقیه الجیشی اولان بیر توپار ایران لشکرینی پریشان و خان مقتولک بوتون خزینه

(۱) (سلطانیه) باغچه سی بکقوزک جنوب طرفنده و لب دریاده در. (بایزیدولی) بناسی برباغ جتان مثال کستاندر. بونده او یله سرولر واردر که کهکشان آ سا سمایه سرچکمشدر. (مراد ثالث) عصرنده (اوزدمیرزاده عثمان پاشا) کنجه، شیروان، شماقی، تبریز طرف لرینی غارت ایتدیکه اورالرده کوردیکی بر قصر عبرت نمانک قبه سی و پنجره سی جاملرینی بام نکینینی پنجره قپاقلرینی بالجمله حضور پادشاهی یه تقدیم ایتمشدر. اوده ضایع اولسون فکريله بو سلطانیه باغچه سی ساحه سنده لب دریاده بر (قصر همایون) انشاد ایتمشلردر که الی یومنا هذا باقی اولوب کورنلری مستغرق حیرت ایتمکده در.

(اولیاچلی سیاحتنامه سی جلد: ۱ ص ۱۶۵)

لرینی (۱) آروادینی و جمال صاحبی اولان يتوشمش قیزلرینی و نیچه گوزل (جاریه) لرینی ده غنیمت ایتدی. خلاصه (تاتار) عسکرلری (سلیان) دان او قدر غنیمت آلمشدیلار که اونلاری گوتورمگه نه اوزلرینک و نه ده حیوانلارینک گوجی یتمشدی. (شیروان) ایله (سلیان) فاجعه لری رمضان آینده: برنجی سی آیک اوللرینده ایکنجی سی ایسه آخرلرینده اوینانیمش ایدی. (نشاط) ک کیملردن متاثر اولدیغنی بو گون مالک اولدیغمز پارچالار ایله سویله مک مشکدر یالکز.

تازه دن دوشدی ینه باشمه سودا سودا

عشق اودی قیلدی منی عالمه رسوا رسوا

مطالعی غزلینی (صفی قلیخان) ک آشاغاداکی غزلینک تاثیرنده سویله مشدر.

غزل

یوز قویوب کونکومه غم لشکری هامون هامون
قاره باید اقلو الم لر اوجی کلکون کلکون

چاغیریردیم اوجه آواز ایله ایلا ایلا
داغ سس ویردی جوابمه که مجنون مجنون

کوزلریمدن کنه اود پارلادی دوزخ دوزخ
جکریمدن کنه قان قاینادی جیحون جیحون

یغمشم حاصل غم یانمه خرمن خرمن
ته یلمز منم امکانمه قارون قارون

(۱) اروس خان لشکرینک بقیه السیوفی شماخی دن فرار و (ارطوغدی) سلطان قومانداسیله مقدا قرارگاه اتخاذایتدکری سالیانده قرار ایدوب خندق و سپرلری تعمیر ایله کندیلرینه فی الجمله چکی دوزن ویرمشلرایدی واروس خانک بتون خرائنی و اولاد و عیالی اوراده ایدی. اوزرلرینه عادل کرای مامور قلندی وهمان کیدوب بو جمعیتی دوچار انهزام وبالجمله خرائنی و خان مقتولک زوجه سنی و صاحبه الجمال يتوشمش قیزلرینی و نیچه حسنا جاریه لرینی آورده دست اغتنام ایلدی تاتار عسکرلری او قدر غنیمت آلدی که حمل نقلینه کندولری و حیوانلری تحمل ایده میوردی (تاریخ عثمانی انجمنی مجموعه سی ص ۱۲۶۶)

بونه ویرانه کونکدر (صفی) ایوای ایوای
 سرولر وار ییله بو باغده موزون موزون
 نشاطک غزللری اکثرًا نصیحت آمیز و رایقانه در. گوزه ساده گورونن بو کلاملر
 غایت استادلیق و مهارت ایله سویله نیلمشدر. هله بعض بیتلری سهل ممتنع قبیلهندن
 سایماق اولار مثلاً اوز نفسنه خطابا یازدیغی (غزل)ک مطامعی.

سنک فرشنک که زاهد بوریا دور

حقیقت منزلده بوریا دور

نه قدر گوزل ساده ولایموتدر. بوغزلی تنظیر ایدنلردن هیچ بیرینک موفق اولمادیغیده
 ادعایله دلیا در. هر حالده باشی بیر چوق بلالر چکمش شاعریمز اوز عصرینک
 قدرتلی شاعرلریندن و اوز زماننک ماهر استادلریندن در. عصریمزه دک گلوب
 گیدن اگور کملی مقتدر شاعرلریمز (نشاط)ه پیرو لک ایدرک اوندان متاثر اولمشلار.
 آقا مسیح، زلالی، حالی، مشتاق، واقف، ذا کر، خالق، شکلی لی ذا کر، فکری،
 عاصی، حاجی سید عظیم، ناکام، سراجی، شوخی، نورس، مخفی، هادی، کمینه،
 عاشق، صادق، اسکندر، عاشق، کاتب و صابر هپ (نشاط)ک تاثیرینده درلر. وفاتی
 تخمینا (بیک یوز قرق ویاللی) ده ظن اولونور. هانکی یرده وفات ایتدیگی و هارادا
 دفن اولوندیغی هله بنکا معلوم دگلدر.

سلیمان ممتاز

باکو: ۱۵ مای ۱۹۲۵

غزل

ساقین ای غنچه دهن کل کیمی خندان کز مه
داغیدوب زلفی پریشان پریشان کز مه

کز مه قربانتک اولوم قدرینکی بلمز لر ایله
قورخرام حسکا ناکه یتسه نقصان کز مه

عزیزم ایستر ایسن شهره شهر اولمیه سن
سیر بازار ایدوب اغیار ایله میدان (۱) کز مه

ایل یمان یخشی دیر کز مه بو کافر لر ایله
سکا یوز کیره دیدیم کز مه مسلمان کز مه

ای (نشاط) سن سر کوننده مقیم اول یارنک
کشت باغ ایلمه کل باغ ایله بوستان کز مه

(۱) شماخیده میدانی آدنده شیمدیده بیر ۱۰۰۰ جله موجوددر.

غزل

غنچه تک ایلدن کیشی سرین نهان ایتمک کرک
عاشق یکرنگ اولان بغرینی قان ایتمک کرک

مشکل ایندر ددی هر بیدرده اظهار ایلمک
ددی بر درد اهلنه خاطر نشان ایتمک کرک

خالقدن ترک علاقه ایلیوب عنقا کیمی
بر قناعت کوشه سنده آشیان ایتمک کرک

یخشی کونده یلمک اولمز کیم دیانت کیمده وار
یخشی یولداشی یمان کون امتحان ایتمک کرک

ای (نشاط) اوخ تک سوزینکدن هر کیمه سهم اکنور
بیلدر دوغری سوزی خاطر نشان ایتمک کرک

غزل

زلف سیاهنک اولدی بو کون حسنکا نقاب
 آخشام آرایه دوشدی غروب ایتدی آفتاب

خط پوزدی ایسه هستکی قاشنک یرینده در
 محراب یرینده در اوله مسجد اکر خراب

قاشدن کناره چکدی بو یوزدن اوزینی خط
 برکس که اگری اوله کرک آندن اجتاب

قدنک برابرنده صراحی سجود ایدر
 لعل لبینک یاننده ایاغه دوشر شراب

اممک دیلر دوداغنکی بوبی نوا (نشاط)
 یخشی دعادر ایلمشم اولسه مستجاب

غزل

شور جنون عاشقنك باشنه رفعت ویرور
هر کسه دنیاده حق عقلیجه دولت ویرور

قائم ایچرکن بولار چشمنکا عین صفا
ایله که میخواره لر بزمینه زینت ویرور

هارددا کوررسن کونکل یار دولان باشنه
سانمه که دوران سنکا بر داخی فرصت ویرور

صورت حالنك دیمك عاشقه لازم دکل
یوز ویره اقبال اکر بخت اوزی صورت ویرور

کوهر نظمنك (نشاط) ایلمه هر یرده صرف
یر بیله بازارده کیم سنکا قیمت ویرور

غزل

حذر قیل یارنک ای دل کور کوزی کنجندہ کی خالی
او بر عیار هندو دور کیم اولمز قتنہ دن خالی

شب ہجران نہ نتویله کہ صرف اولمشدور احوالم
بیان ایتم اکر یارہ اولورمی بلمزم حالی

و صالنک صورتی یوخدور اکر عشق اولمسہ کامل
کہ دون حالم کوروب واعظ بنکا چکدی بو تمثالی

بسا هر یرده قان تو کدوم چکردن قالمدی رنگم
صراحی تک بو وجہیلہ اوچوردوم چہرہ آلی

هوادن دوشدی کونکلوم جسم و جان افسردہ اولمقدن
دوشر پروازدن بر قوش شکست اولسہ پروبالی

یوزنک دوندردی مندن بلمزم اولسہ ندور وجہی
کیمنک کیم بختی یار اولمز دونر ادبارہ اقبالی

نکارا بر ترحم قیل (نشاط) افتادہ قالمشدور
حنا تک قویمہ کیم قالسون بلا و غصہ پامالی

غزل

کل ای باد صبا سویله دیلمدن شمع تک یاره
قیل افغان آغله شرح ایله که بسدور یاندیم اودلاره

منم جانانیمی کورسن دولان باشینه کا کل تک
دی احوال پریشانم آنکا یلواره یلواره

عزیزم عاشق انجتمه که هیچ آلهه خوش کتمز
الندن کسه خیر ایله منم تک خوار اولان زاره

نه مدتدور کرفتارم سنکا بر خوش کونوم یوخدر
اولوبدر ای کوزوم نوری همیشه میلنک اغیاره

کلوب رخسارنکا خطنک پریشان اولدی احوالم
فغان کیم ایلمش دوران بو وجهیله کونوم قاره

اسیر حسنینک اولدوم تا تو کر قان مردم چشمم
کرفتار اولمسون هیچ کس سننک تک مردم آزاره

بر انصاف ایله وصلانکدن (نشاط) نک کونکلونی شاد ایت
یازوقدور قویمه کیم قالسون سر کونسکده آواره

غزل

وفا مغزی نه ممکندور اوله هر باش اراسنده
بو بر سرمایه دور کیم عاشق قلاش اراسنده

او قاشیله کوزونک فکری منم کونکلومده پیوسته
الف دور کاتب قدرت چکوبدور قاش اراسنده

دوتوبدور سخت یر کونکلومده بر کلچهره ننگ مهری
نیجه کیم مستردور اود شراری داش اراسنده

او قاشیله کوزونک آخر کونکل سرنی فاش ایتدی
خطادور قان ایشی دوتماق یمان یولداش اراسنده

او بزم ایچره کیم اول خونخوار ایچوب می ذوق ایدر من هم
اولیدیم خون دل برله او بزمک کاش اراسنده

(نشاطا) آچمه کاکلدن دخی بر سوزش هجران
که کج سررشته بیجا دور دیمک پرخاش اراسنده

غزل

کم دوتمه کونکل عشقی ضیاقتاو دیرلر
خوف ایله بو سر منزلی هیبتلو دیرلر

اولکس که ایچوبدور می پیمانۀ عشقی
حیوان سویی تک نشاء لو لذتلو دیرلر

اول طایفه نك آتدوغی هر کز یره دوشمنز
عاشق اولانک آهنی الفتلو دیرلر

مشکلده قالوبدور بو (نشاط) نك دوت الندن
یاشاه ولایت سنی مروتلو دیرلر (۱)

(۱) بو غزلک دوردنجی بتی اوقونامادی

غزل

سیومشم تا سنی ای مغبیچه خندان دکلم
مایل سروکل و باغ گلستان دکلم

راه عشقنکده دل و جانمی نذر ایلمشم
هر جفا ایلرایسن ایله پشیمان دکلم

آشنا سن یتنی مندن ایدیرسن اکراه
سنگا من قربان اولوم من مکر انسان دکلم

سن مسلمان بلوبن نقرت ایدیرسن مندن
سنگا عاشق اولالی مننده مسلمان دکلم

دلی پر غصه (نشاطم) یوز اکر اولسم بد
سن کیمی ظالم بی مروت ییمان دکلم (۱)

(۱) بوغزل: آقام-یح طرفدن تخمیس ایدیا مشدر (آذامسیح) کتابچاسنه مراجعت بویوروله

غزل

تازهدن دوشدی کنه باشمه سودا سودا
عشق اودی قیلدی منی عالمه رسوا رسوا

کوروم ای شوخ سنی درد بلا چکمیسه سن
ساخلاسون جمله بلادن سنی مولا مولا

یارب اول کونلر اولورمی یاری مستانه کوروم
الده دوتمش قدح و ساغری مینا مینا

کنه بر لیلی منی ایلدی مجنون مجنون
منزلم اولدی کنه دامن صحرا صحرا

دوشوبن عشق اودینه سنده منم تک یانه سن
کورده سن کیم نه چکیر عاشق شیدا شیدا

ای (نشاط) ایله مدار استم یار ایله کیم
عشق اهلنده کَرَک حوصله دریا دریا

غزل

باشدن که خیال کمرو کا که دوشدوم
تنک اولدی آ را یرده ایشم مشکله دوشدوم

هر بزمه که باسدوم ایاغ افتاده لیک ایتدوم
پیمانہ کیمی دسته الدن اله دوشدوم

خال سیه ایتمش منی آ واره وطنندن
بر دانه ایچون قوش کیمی ایلدن ایله دوشدوم

قد سیر ایلن عالم اقدسده کزر کن
یارب نیلمشدیم که بو آب و که دوشدوم

هر سو اوزیمی شوقیله کیم موج تک آتدوم
بی گوهر مقصود کنه ساحله دوشدوم

غربتده ره سعیده اسباب حضرتک
آ سوده لقم اولمدی هر منزله دوشدوم

کر مثل حباب اوز که هوا باشمه دوشدی
بر دمه ایویم تیکدیم و یخدیم یوله دوشدوم

یوز کورمدوم ازبسکه (نشاط) اهل وطنندن
بو وجهله دور باش آ لو بن یادایله دوشدوم

غزل

سننک فرشنک که زاهد بور یادور
حقیقت منزلنده بو ریادور

ریادور زاهدنک کرچه نمازی
ولیکن خلق ایچنده خوش ادادور

نکاهندن اول آهو چشمنک ای دل
اوزنک ساخلا کیم اول عین خطادور

عجب یوخ کاکلندن اولمسم شاد
منم بیختم که وار باشند قرادور

دوشر کوز کویه دایم عکس جانان
کونکل صاف اولسه هر مطلب روادور

سینق نی تک هوادن دوشدی کونکلوم
قالوب غم گوشه سنده بی نوادور

(نشاط) نک قلبنی انجتمه ای شوخ
سنکا نفرین ایدر اهل دعادور

مغمس

ایلمدی یار دل و دینمی ویران آخر
 قویمدی منده او ترسا قزی ایمان آخر
 یوخمیدور شهرده بر مرد مسلمان آخر
 که ایده دردیمه بر وضعله درمان آخر
 نه دیم ایلسون آله اوزی دیوان آخر

منکا دیرلر که اونوت یاری اونوتمغمی اولور
 یوز اکر کافر اوله تر کنی ایتمغمی اولور
 هرزه سوزدر بو سوزی وای ایشیتمغمی اولور
 من نه فکر ایلیوم ایل آغزینی دوتمغمی اولور
 دییلور عاشق ایچون یوز بیله هدیان آخر

نر کس آچلدی بهار اولدی یوزم کلمدی هیچ
 کیرمدی عینمه ساندم که بهار اولمدی هیچ
 حال آشفته می اول غنچه دهن بیلمدی هیچ
 اونسیر القسه کونکل غنچه سی آچلمدی هیچ
 کیچدی ایام بهار اولدی کلستان آخر

نوله کافر قیزی بر صاحب ایمان اوله سن
 برجه ساعت منکا سن بر کیجه مهمان اوله سن
 بو یمان کونده منم دردمه درمان اوله سن
 فایده ویرمز اکر سنکره پشیمان اوله سن
 جهد قیل اولمیه سن سنکره پشیمان آخر

ای کل انجتمه (نشاط) ی بو قدر ایله حذر
 هم سنتک داخی بو وجهیله کونتک قاره کیچر
 بیله دور هر کیشی اوز ا کدو کین البته بیچر
 غیریه باده ویرن ساقی اوزی داخی ایچر
 بر خیال ایله که قالمز بیله دوران آخر

مخمس

کوستردی منکا دون بری بر قاشی هلالی
ایل بر برینه ماه نوی ایلر کیمی حالی
غایتده منکا خوش کلوبن حسن و جمالی
چون آلدن آتک اصل کو کندن بو سوالی
بر عالی نسدور دیدیلر اول کل عالی

نادان ایله حیفم کلور ای آدمیزاده
کل یپراقی تک عمر شبانک کیده باده
بیل قدر سخن کسب کمال ایله زیاده
کر طبع لطیفنک قیله شاعرلق اراده
سیرانه کتور هر کیجه معمار خیالی

ای پاک ضمیر آینه عرصه دوران
شاعرلیقه یوز قویمه ایدر کیم سنی حیران
غربنده کرک کون کیچیره مرد سخندان
کم قیمت اولور (سو) ده ایکن کوهر غلطان
یعنی هنر آواره قیلار اهل کمالی

نی تک نه روا کیم اولاسن اوز کیسه دمساز
صیاد معانی اولا کور ای کوزی شهباز
هم جنس کر کدور ایده هم جنس ایله پرواز
عین طلبنک شعر ایسه اول شاعره همراز
طوطی کیمی تا او کره نه سن طرز مقالی

کر قلب اسددن چیخار اولسن کونش آسا
آی تک اون ایکی برجی تمام ایله تماشا
میزانه دوشوب ثابت اولرسن دخی اعلا
کر همدم اولاسن بو (نشاط) ایله مداما
غربنده داخی قالمز آتک درد و ملالی

غزل

کلزار ملاحظه کوزوم بر کله دوشدی
رخساری ارا خال سیه سنبله دوشدی

بر لیلی دن اوتری نیجه رسوای جهانم
افسانه دردیمن کته دیلدن دیله دوشدی

هر عاشق شیدا اوزینی یاره یوردی
اقبال زبون اولدی منمکی بیله دوشدی (۱)

(۱) بو غزل چورومش کاغذ اوزرینده اولدیغندن یرده قالان بیتلری اوقونابیلمدی.

غزل

اوتن آی کلمشیدیم شهره ای (راجی) هلال آسا
منی عریان و لاغر کورجکین ایل باخمدی اصلا

شماخی تپراقندن تا که من قطع اولمشم نی تک
قمیشدن ایو تیکوب سلیمان ملکین دوتمیشم ماوی

زبسکه خانه ویرانم خیالم داخی ویراندور
یغلمز بر یره فکرم که بر بیت ایلیوم انشا

دانشسام حال و ماضیدن او بر شرح مطوادور
بر اوز که نحوه اوقاتی صرف ایتمشم بیجا

(نشاط) م بر شیئم یو خدر که بیت المالمه قالسون
در نظممدن اوز که اهل روم ایلر نیم یغما

مربع

هر طبیبه سویلیم دردییم دواسین کورمدم
 محنت و درد غمین هیچ اتهاسین کورمدم
 بو جهاننک بر حقیقی آشناسین کورمدم
 هر کیمنک چکدم جفاسین بر وفاسین کورمدم

جورینی چکدم عبث هر نا کس بدطیتنک
 پایمالی اولدم آخر کردش کم فرصتنک
 هم رفیق و همدمنک یارنک همی هم صحبتنک
 هر کیمنک چکدم جفاسین بر وفاسین کورمدم

ویردی هر دم کونکلومی طوفانه چشم پر نمم
 اکسیک اولمقدن منم کوندن گونه آرتر غمم
 اولمدی دنیا ده هر کز بر موافق همدمم
 هر کیمنک چکدم جفاسین بر وفاسین کورمدم

بخت ایسه دونمش اکر اقبال ایسه اولمش یمان
 محنت و غم چکممکمدن اولدم آخر من امان
 قوم و قرداشی رفیقی بر بر ایستدم امتحان
 هر کیمنک چکدم جفاسین بر وفاسین کورمدم

ای (نشاط) اولدم عم هجر یله سر کردان هر ای
 دونمدی رایمله هر کز کردش دوران هر ای
 یا امیرالمومنین حیدر شه مردان هر ای
 هر کیمنک چکدم جفاسین بر وفاسین کورمدم

مشنوی

ای جفا پیشه که آیین وفا بیلمزسن
راه بیراهه کیدوب غیری جفا بیلمزسن

ای ای لعل که یوخ مهرو و وفادن خبرنک
سخت بی مروت اولوبسن نیجه داشدور جکر نک

شمع تک عشقنک اودینه که منی یاندوردنک
چونکه کوردنک یانرام چکدنک اتک یاندوردنک

سنی کوردوم من ازل یار وفادار اولدوم
سوزینکی سویلیوب اقراریمه انکار اولدوم؟

ای منمله قیلن اقرار ایدن انکار آخر
رحمه کلدنکی اوله ای بت خونخوار آخر

عاشق پاک نظر دلبرینی پاک ایستر
عشقی پاک اولمین البته که نا پاک ایستر

حسن اهله کerk مهرو وفا لطف وحیا
عاشقنک داخی کerk اولمیه حقنده ریا

غره سن کر اوزینکا اتمه کلن مونجه خیال
که بو شهر ایچره فلک چو خاره کوستردی زوال

اهل حسنک او قدر دولتی پاینده دکل
عشقنک ایامی کیمی خرم و فرخنده دکل

ای کوزللیک چمنینده آچیلان لاله آل
بنده ننگ سوزینی درتک صدف کوشنکا آل

تنگری ویردی سنکا بو حسنی مکر جور ایده سن
سن کرک عاشقنکا رحم قیلوب غور ایده سن

اول زماندین که سنکا عاشق دیدار اولدیم
کوهر حسنکا جانیه خریدار اولدیم

من که اولدیم سبب زینت رخسار سنکا
مندن اوز که کیم ایدی سویله خریدار سنکا

کوهر صرف ایدینک آب ایله رنگنک یوخ ایدی
خا که آلوده ایدنک کرد و غبارنک چوخ ایدی

حذر ایت کوهر نا سفته نک ایدر لر سفته
آلان اولمز اونی سن کرویره سن لاپ مفته

نه دیم آنده سنکا من کیمسی وار ایدیمی
یا (در) حسنکا بر کیمسه خریدار ایدیمی

باغبان نک اولوبن غنچه زماننده سننک
کل آ جان دمه اولوردوم داخی یاننده سننک

زیب و زینت ویروبن ایلدوم آدم سنی من
ایلدنک آدم اولوب عالمه رسوا منی سن

مرد صراف کیمی کرد غبارنک سیلوبن
بیل عیان کوهر ذاتینکده صفاتنک بیلوبن

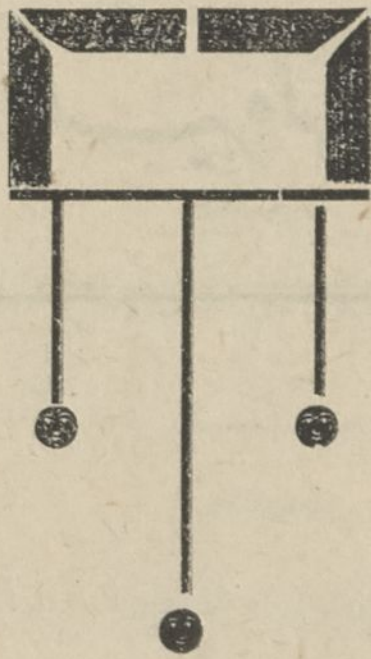
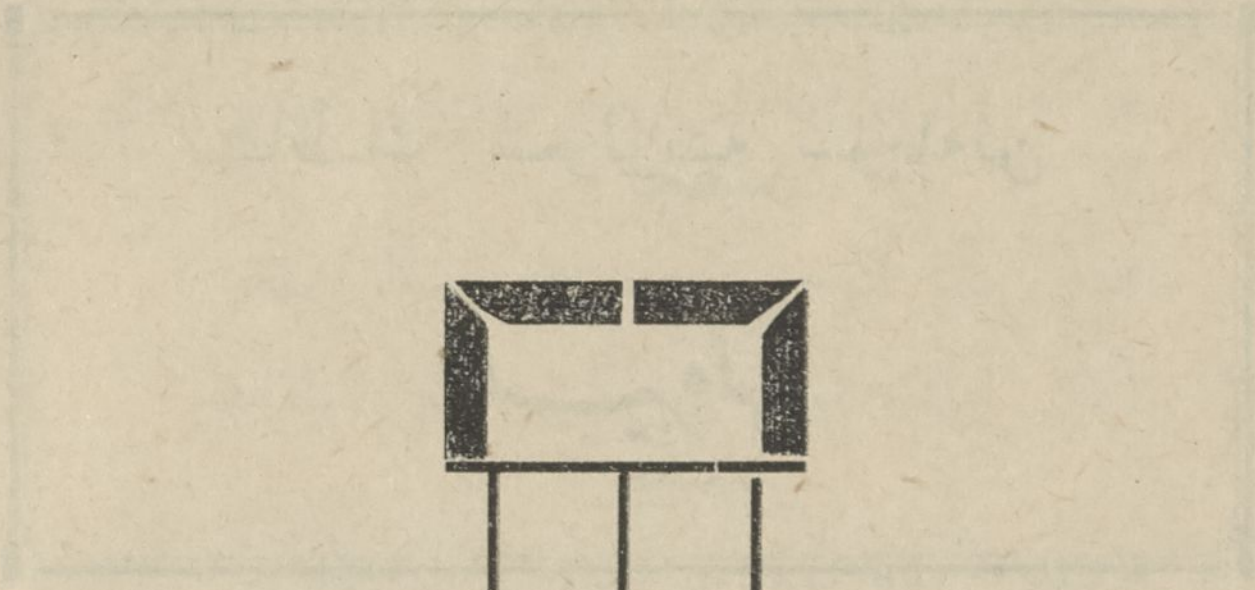
یعنی من کوهر رخسارینکا زینت ویردوم
جانمنک تقدینی اول کوهره قیمت ویردوم (۱)

(۱) بو مفصل مشوبدن آنجااق بو سطرلری چیتقارا بیلیم یرده قالانلاری اوورنه بیلمدی «ممتاز»

نشاطك شعرلرينه سويابه نن

نظيره

غزل

شرم عرق کل یوزه اوز که لطافت ویرور
حسن کاستاننه آب نزا کمت ویرور

وصلتی مهر و لرنک ممکن اولوردی نیدیم
کو کب اقباله بخت نحوست ویرور

قتنه عشق اهلینک قاشلری حاشا دیر
کوزینه قارشو دوروب غمزه شهادت ویرور

زاهد (رستایی) وش شدت عشقنک کوروب
خوف دوشوب جانته خلقه نصیحت ویرور

عاشق بیدل سنکا یار ویره زهر اکر
آل اوننی مردانه ایچ کورنیجه لذت ویرور

عشقه هر بو الهوس لاف و کذاف ایتمسون
جانینی جانانته اهل دیانت ویرور

نظم (نشاط) و (مسیح) دوشسه (زلالی) اله
فیض حیات ابد عیش و مسرت ویرور

حاجی آقا بک (زلالی)

غزل

حبیبم قد موزونینک الفدور دال اراسنده
وجودنک حضرت حق ساخلاسون اقبال اراسنده

ایشم دشوار دور هجران الندن خیل مشکدر
من بیچاره به بر التفات ایت حال اراسنده

منم قلمده دور کافرکنک قویمونک مسلمانلر
مکر یوخ عاشق ایله معشوقنک بر دال اراسنده؟

قاشنک بر یانه صف چکمش مژنه نک بر یان ایکی لشکر
دور و بدور بر بر یله جنک ایدیر لر خال اراسنده

ایردوم مصلحت من بو ایکی خونریزه (مشتاقی)
دیدى هاتف منکا یاردورمه باشنک قال اراسنده

محمد حسین خان (مشتاق)

غزل

عاشقه تعلیم یار فیض بشارت ویرور
هر نیجه کل بلبله درس فصاحت ویرور

اول سہی قد پسته لب ککشنه اولسه روان
غنجہ نی دلخون ایدر سروہ خجالت ویرور

دوزخ اودی سویلنور شدتی مشهوردر
جانده فراق آتشی اوز که حرارت ویرور

چرخه وفا باغلمه عیش ایدہ کور وقت ایکن
وعده ایریشسه اجل سانمه که مهلت ویرور

کوهر نظمناک (نشاط) دوشسه (مسیح) الینه
رایج بازار ایدوب عالمه شهرت ویرور

آقا مسیح (مسیح)

غزل

هم سن کیمی گل اولمز بو گلر ارانده
هم من کیمی شوریده بلبلر ارانده

ای مرغ کونکل اتمه فریاد بو باغ ایچره
فریادینکی کیم بلبلر ارانده

ایتمش دل سرکشته هر چند آرارام یوخدور
مشکین خم کیسوده گلر ارانده

مرغوله زلف آلمش دور رختی یارنک
بر برک سمن قالمش بلبلر ارانده

اول سروسهی قامت بر لحظه آ یاق باسمز
باش دایه قویوب یاتم چوخ یولر ارانده

رخساری کنارنده کورخال و خط و زلفی
بر طرفه چیچک یتمش بو گلر ارانده

آزرده سنی (حالی) کر خواجه ایدر اولمه
مشهور وفا اولدنک چون قولر ارانده

فتحعلی بك (حالی)

غزل

کیوب کالکون قبا سرویم دوروب کلزار اراسنده
سناسن شاخسار کلدورور کلزار اراسنده

کوزمدن ای کمان ابرو سراسر کچدی پیکانک
برانک ساخلدیم بو دیدۀ خونبار اراسنده

سیه پوش و پریشان اولدیقمندن مقصد اولدور کیم
کزم بو رنگیله اول طرۀ طرار اراسنده

نه و جهیلن دوتوب خط صفحه رخسارین اول شوختک
اولور قانون خطدر بر الف رخسار اراسنده

سحر پرواز ایدنده زلف مشکین دور روینکده
کورن دیر زاغاردر کاشتنک اوینار اراسنده

کوز و غمزۀ نک کلوب جان قصدینه اما بودر وهمم
دوشه ناحق یره قانلار ایکی سردار اراسنده

قاجوبدر طعنه دن فرهاد کوهه قیس صحرايه
منم تک داشلانان کیمدردر و دیوار اراسنده

حریم محرم بزم سر کوینک اولان (ذاکر)
روادرمی کزه بیکانه وار اغیار اراسنده

قاسم بک (ذاکر)

غزل

سن اورده ایلنه ذوق و صفا باغ اراسنده
من بورده یانم پلته کیمی باغ اراسنده

پیکانلر ینکی سینه چا کمده کورن دیر
بر غنچه تر در که بیتوب داغ اراسنده

کونکلوم قوشنی صید ایلدی غمزه چشمک
قورخوم بودی قانلار دوشه اورتاق اراسنده

کیتمشدی ساچی سیرینه دل کامدی بی شک
کم اولدی شب تارده سیقناق اراسنده

اول گوشه ابرویده چشمک ایدی یوخسه
یاتمش ایکی ختن کییکی طاق اراسنده

ناصح لر ایدر منع منی مطرب و میدن
افسوس که قالدیم نیچه سرساق اراسنده

(ذاکر) ره عشقنده دریغ ایلمه جانی
تانام نکسوینک قالا عشاق اراسنده
شکی لی: ملافاسم (ذاکر)

غزل

کونکلوم قوشی صید اولدی کوز و قاش اراسنده
قانلار دوشه جکدر ایکی یولداش اراسنده

صد پاره دلنک هر ایتنکا پاره سی دوشدی
تقسیم اولو یغما نیجه او باش اراسنده

باک ایلمزم سنک ستمدن ایشیکنکنده
چیخماز کیشی یوردیندن اولاداش اراسنده

سرچشمه چشممدی رختک عکسیدی بلمن
یاخون جکر درمی کلوب یاش اراسنده

مین ایلدی قاشین طرحنه قویمشدر ال اما
وار خیل کشاکش هله نقاش اراسنده

کو کسین چیخاروب پیرهنتدن اونکارنک
اموب اموب آندن قویاسان باش اراسنده

(ذاکر) بیله آواره حیران قالینجه
اولوب قالاسن اولدره نک کاش اراسنده

قاسم بک (ذاکر)

غزل

الف آسا قیلوب مسکن خدنکک قان اراسنده
قالوبدر چشمم ایچره سانجیلوب مژگان اراسنده

سراپا جاندرر اندامک ای مه یا لطافتدن
اولور اندامکک رویت سراپا جان اراسنده

بورته جان بولوب عزت عزیز اولمزدی عالمده
شرفیاب اولمسیدی کلمه جانان اراسنده

حیات جاودان نطقکده در کیم چشمه نوشین
نهان اولمش دهانکده لب و خندان اراسنده

میان زلف چینکدن نمایان چهره آلک
کل رنگینه بکزر دسته ربیحان اراسنده

سنی سیر ایلینر کوستروب یکدیگره سویلر
بو حور العینه باق کیم سیر ایدر انسان اراسنده

دیدیم (ناکام) ویرمه زلفه دل سن باقمادک شمدی
دل آشفته کی بول طره افشان اراسنده

اسمی بک (ناکام)

غزل

خالنک کوره هم زلف سیه فام اراسنده
قوش مشکل آلور دانه سنی دام اراسنده

صاندیم که دوشوب دانه انکور شرابه
خال لبتک عکسین کوره لی جام اراسنده

کوردیم قاشنکی کوزلرینک اوستنده دیدیم بس
بیر شاخدر اکیلیمش ایکی بادام اراسنده

زلفنک آرانى کسدى یوزینک کورمکه قویماز
هندو قیزی کور کزدی یوزین جام (۱) اراسنده

الته چیخار دقترنک آختارسه (سراجی)
(سعدی) (۲) کیمی یوز عاشق بد نام اراسنده

— سراج الدین — (سراجی) —

[۱] جام: تورکجه سجنجل، مرات، آینه، کوزکو معنی سنه در که داهی شاعریمز (فضولی) دخی بونی ایشتمشدر

عکس رخنک اوغرا دغیچون دونه دونه

آسیلدی کوزکو شهرده ایلدن سوریلدی جام

(۲) سعدی: (سعدی ثانی) به اشاره در.

غزل

جانا بونه جادودر قاش و کوز اراسنده
نطقیم دوتیلور کور کچ هر دم سوز اراسنده

کر کورسه زلیخا و یوسف سنی بزمنده
مبهوت قالار بالله یوز بکر قیز اراسنده

عنا ب لبک جانا تشییه ایدوب عاشقلم
(نار) دانه سیدر کوبا دوشمش بوز اراسنده

ای دبل ایلمه نالهک بسدر یرینه یتدی
سالدک اوزک اودلاره یاندک کوز اراسنده

عهد کده وفا و ارسه مبهوت نه دورمش سن
وار کویته یو کور یورت جانک اوزاراسنده

خون جکریم کوزدن اول قدر روان اولمش
لاف ایتمه (کمینه) چوق کل کیر اوز اراسنده

فاطی خانیم (کمینه)

غزل

دولانور قاتلم مخفی کوزیله قاش اراسنده
اولورقان شبهه سز یکسر بولارنک فاش اراسنده

اشاره ایلور غمزه نك صف مژگانیه دائم
تو کونک قانین ایدنک پنهان ایکی سرداش اراسنده

اورارلر زخم زخم اوستن منکا ناو کلرک هر یان
بسیله کافرلرک قالدیم من کلباش اراسنده

کلم کلر خایله عزم سیر کستان ایتمش
من بیچاره آنلارک اولیدیم کاش اراسنده

خیال خال ایله رخسارده (نرد) اوینایور کونکلم
چیخایلمز او کسلر تک که قالدی داش اراسنده

ضیاء مهر روینک تابنه تاب ایتمین (هادی)
قالوب ویرانه لر کنجنده کی خفاش اراسنده

حسن قرا (هادی)

غزل

گو کاوم ایله پنهاندر کیسولر اراسنده
شانه کزوبن تاپماز یوز مولر اراسنده

ایستر که چکه مانی طرحینی قاشین بیلمز
پیوسته کشاکش در ابرولر اراسنده

تا من که جدا دوشدیم اول ماه وصالدن
وادمی کوره سز صحبت بد کولر اراسنده

اغیاره وفا ایتمک عشاقه جفا (نورس)
بیلمم بو نه عادتدر مهرولر اراسنده (۱)

میرزا علی اصغر (نورس)

بو غزنک بیر بیتمی اکسیکدر

غزل

کونکل دوتمش وطن اول طره طرار اراسنده
عجب دیوانه در مسکن سالوب شهرار اراسنده

کونکل جمعیتی زلفنک ایچینده تار مار اولمش
بیله آشفته لک اول شانه دندر تار اراسنده

مریض عشقنکام صورسام لپنکدن شربت اینجینمه
کوزوم بو رسمدر صورماق دوا بیمار اراسنده

خط خالنگ اسیریدر کونکل زلفنک کرققاری
منیم تک قالماسون کیمسه بیله کفار اراسنده

سیه زلفنک تو کولمش کورینجه رخسار آل اوزره
تعجب در که افعی منزل ایتمش نار اراسنده

حدیث لبلرینک شرحینی یازماق چوخ کوارادر
که اولماز بر بیله شیرین کلام اشعار اراسنده

قاشنک تیغ و کوزنک ختجر چکوب قتلینه کاموشلر
قالوبدر بی نوا (مخفی) نیچه خونخوار اراسنده

محمدعلی بک (مخفی)

غزل

چشمک کبی یوق فتان جادولر اراسنده
سالمش نکهک شورش آهولر اراسنده

که تیغه اولوب عرضه که تیره هدف کوکلم
قالمش بو کشاکشده ابرولر اراسنده

هندو بیچاره برده خورشید پرست اولمز
کرجلوه ایدر اولسن هندولر اراسنده

بو خط بو خال ایله بو چهره آل ایله
سن مهر درخشان سن مهرولر اراسنده

اعراض ایدوب اولمزدی اصنامه ستایشلر
کورسیدی سنی آذر مشکولر اراسنده

خال رخک عشقیله پابسته اولوب دامه
کم اولدی دل زاریم کیسولر اراسنده

هر تارخم زلفک بیر اژدر بدخودر
دل مضطرب اولمش اول بدخولر اراسنده

حسنک خبری ایتدی آشفته سلیمانی
سویلندی رخک وصفی (۱) (بوپسو) لر اراسنده

آثارکا عشق اولسون (ناکام) که اشعارک
بر کوهر غلطاندر اینجولر اراسنده

(۱) بوپسو: قوش آدیدر

غزل

دوتوب مسکن کو کل اول طره طرار اراسنده
 وطن عاقل اولان کیمسه دوتارمی مار اراسنده

کو کل مرغینی صید ایتمش ایکی چشم سیه مستک
 بودر وهمم دوشه قانلار ایکی خمار اراسنده

سیه زلفی نیجه سازس ایدیر بیلمن عذارنده
 تعجبدر که افعی منزل ایتمش نار اراسنده

کو کل جمعیتی زلفک ایچنده تار مار اولمش
 بیله آشفته لک اول شانهدندر تار اراسنده

رخ و زلفک خیالیه کیجه تا صبحه تک (نورس)
 اسیر بند زندانددر قالبوب کفار اراسنده

میرزا علی اصغر (نورس)

غزل

روز از لدن خدا هر کسه قسمت ویرور
عاشقی بیچاره به درد ایله محنت ویرور

قند نبات شکر جانہ ویرور درد سر
سیولبی جانانی کور جانہ نه لذت ویرور

وسمه چکوب قاشنه سرمه لیوب چشمنی
آلمق ایچون جانمی حسنه زینت ویرور

قویمه دوشه کل یوزه زلف پریشانکی
قلبی قرادر آتک دوشسه خیانت ویرور

عاشق اولان کیمسیه عشق اوزی لذت ویرور
کثرت عشقتک اوزی طبعه ده جرات ویرور

محنت درد فراق کر اولا دلدن ایراق
وصلی بکا سویله سن کور نیجه محنت ویرور

بر نظر ایت دلبره قاشه کوزه پیکره
قدرت قهاری کور اونه نه زینت ویرور

اورماکن شانہ نی زلف پریشانکا
باعث اودر کونکومه دکسه اذیت ویرور

ملا محمد (کاتب)

غزل

دیدیم ای سروروان کل کیمی خندان کز مه
ایلیوب لاله صفت باغریمی کیم قان کز مه

دکلم ایکی کوزوم اولسه ده من خاطر جمع
ای کوزوم نوری کوزیمدن بیله پنهان کز مه

خاتم لعانکا تا یتیمیه اهریمن الی
ای پری یارک اکر اولسه سلیمان کز مه

چیخمه یاریم کیجه لر طشره سن اغیار ایله
قورخورام حسنکا ایمه یته نقصان کز مه

دانشورلار هامی ایل آغزینی دو تماق اولماز
ای کل غنچه دهان خار ایله هر یان کز مه

فاش اولان نکته دی عنیر ایله دهانک سری
سانمه اول نکته سرمو قالا پنهان کز مه

کیتیمه جمعیت اغیاره سن ای زلفی سیاه
(سید) زاری ایدوب حالی پریشان کز مه

حاجی سید عظیم (سید)

غزل

آتش هجرينك منكا كچه حرارت ويروور
عشق سالور ياديمه وصلينكي طاقت ويروور

عارضتك اي دلبرم لاله ني دلڪير ايدير
دايره چرخده شمسه خجالت ويروور

ظالم اكلمش قاشنك چشمنكي تحريك ايدير
عاشق بيچاره نك قلنه رخصت ويروور

خنده پنهان يار كونكلوم آچار آشكار
كلر خمه عرض حال اتمكه جرات ويروور

بو نيجه محرابدر يوخسه قاشنك طاقيدر
واعظ اوزي باش اكير خلقه نصيحت ويروور

اول سيه سرمه يوز ويرمسين اول بخته ور؟
يوخسه كه عيش اهليدر كاشنه زينت ويروور

نظم (نشاط) و (مسيح) شعر (زلالي) مكر
(كاتب) اوخور سربسر روحنه لذت ويروور

ملا محمد (كاتب)

غزل

غم چکمیون بو کون که غروب ابتدی آفتاب
یوز آفتاب یوزدن آچوبدر بو کون نقاب

رخسار یار چشمده وارالده جام می
غم یوخدی کر غروب ایده یوز ماه آفتاب

یارب بو کون که مجلسمز خوش کیچیر بزیم
بو مجلس محبته کوسترمه انقلاب

یار ایله کیم بو کون ایچیرم باده ای خضر
بالله کوزومده آب بقادر دخی سراب

می کیمی رو کشاده ایکن اول پری جمال
آرتوردی خطی یوزده اومه رویه یوز حجاب

حاجی علی محبته کیمه کعبه یه
میخانه نی طواف ایله کیم بونده در ثواب
حاجی سید عظیم (سید)

مخمس

دلا ایتمه توقع راست کولیق قانده قالمشدر
 قرینه اوز که در اونلر کیچن دورانده قالمشدر
 نمکده و قدر قیمت نه کرامت نانده قالمشدر
 نه آثار شفا بیمار ایچون درمانده قالمشدر
 بلا چکمه لکه نه تاب و طاقت جانده قالمشدر

هوالی کیمسه لر بحر حرامه مثل یلکن در
 نه یان اولسه چکر ملاح نقسین کشتی سی تن در
 دولانور دور ظلمه ساحل انصافدن کن در
 نه فرق ایدن حلالی دار دنیاده معین در
 نه خوف آخرت خلق ایچره برانسانده قالمشدر

دوتان معلوم یوخ شرع رسولی امر آللهسی
 رعیت لر قیلور لر دستکاه بیش کونده بر شاهسی
 (جلب) در شیوه لفظی بو (رمز) نک یوخدر آگاهی
 صدای اوخنی کیمی کج طبع لر دوتمش نظر گاهی
 اولار کیم دوغرو در اگری قیلیچ تک یانده قالمشدر

اولوبدر قلبی خاین حق بیلور بر صاف طینت یوخ
 دوشنده ساتمین دیناره دینک هیچ ملت یوخ
 انات اهلنده بر ذره حجاب شرم وعصمت یوخ
 ذکور اقسامنک طبعنده اصلا عهد و بیعت یوخ
 نه طور آدمیت یولده نه ارکانده قالمشدر

(مسیح) کس تعلق بو جهاندن کیم خسارت وار
 نه تاثیر دعا ظاهر (ارن) ارده نه همت وار
 نه عالمرده شرعیت نه (خان) لرده عدالت وار
 نه بر دوغرو سوزی خلقنک نه بر کسده دیانت وار
 حقیقت آشناده نه وفا یارانده قالمشدر

آقامسیح (مسیح)

غزل

رب ارنی سویلدوم ساقی بکا قیلدی عتاب
ناکهان قیلدی تجلی طور ساغردن شراب

شعشات نور سبحانی کوروندی باهددن
کیم اونک بر ذره سی اولمزدی ماه و آفتاب

من دعا قیلدوم بکا دشنام ویردی دلبریم
مستجاب الدعوه ام اولدی دعا مز مستجاب

ای خطی مشکین (خطریحان) له جدول چکوب
کستان حسنگ او صافینی قیلام باب باب

بو کیجه خواب ایچره اول زلف سیاهی دوتمشم
وار کناهم ای سیه خط قانمی تولک قیل ثواب

دور خطکدر نولا پیوسته کاسم کویکا
شام تیره ایلمز سائل سوا لندن حجاب

(سیدا) دوتدی خط مشکین عذارین اول مهک
لیل مظالم باسدی آفاقی دوتولدی آفتاب
حاجی سید عظیم (سید)

غزل

نصیبم دائم عشقتکده بلاد
بلا عشاقه عین مدعادر

جفا کلمز پریش ماهر دن
صانور غافل جفا لیکن وفادر

خوشم هر جور ایله قیلسه نوازش
جفاسین چکمه مک بالله جفادر

لب شیرینین ار دشنامه آچسه
جواب عاشق صادق دعادر

نیچون لاف الست اورمزنن ایمه
بیلورسن کیم جوابنده بلاد

شراب لعل نابنک فرقتنده
کوکل رنج خماره مبتلادر

عجب غافلدی لعلک شربتندن
سکندر تشنه آب بقادر

نیچون هجراندن (عاصی) شکوه قیلسون
رضای دوست ایسه اول هم صفادر
عبدالله بك (عاصی)

غزل

کونکل تا زلفنک ایچره متبلادر
کونی زلفنک کیمی یکسر قرادر

او کوندن که اونکا اولدی مقید
کونکل معموره سی ماتم سرادر

خیال قامتکده سرو نازیم
بو عالمده منکا روز جزادر

نه من بر پاسبان کوی یارم
بو یر سر منزل شاه و کدادر

منکا خوشدر بلای دوست جانی
نه آخر البلاء للولادر

بو دنیایه کونکل میل ائمه هر کز
بغیر از دوست ما باقی فنادر

عزیزیم عشقده (نورس) مقامی
حقیقت برله تسلیم رضادر
میرزا علی اصغر (نورس)

سَبج

یار دیمشدی کلن بایرامه کللم
 عمر باشه یتدی ایل اراسنده
 دوتوب سرزلفین دونوب باشنه
 شانه تک کزه سن تیل اراسنده

قایداسیدر قارا چارقات بورونور
 سیه زلفنک اوجی یردن سورونور
 نه کو کچک یاراشیر نه خوش کورونور
 مینا اینجی کمر بیل اراسنده

کوزومنک یاشنه غرق اولدی تم
 بو حال ایله ایشم مشکلدی منم
 سندن آیریلاندان ای کل بدنم
 خلق بیلور قالمشم سیل اراسنده

پیرانه سرلیکده کونکل هر کیمه تیر
 اوشاق طبیعت اولوب کوردیکین ایستر
 اونک سوزلرینه قاتشما دلبر
 دلی یوله کیدر ایل اراسنده

(ذاکر) اعتباری یوخدر دنیانتک
 آلدانمه خیرینه شرینه آنسک
 قویکلن باشنکی بیاض پستانسک
 جان ویر شیرین شیرین اول اراسنده
 قاسم بک (ذاکر)

غزل

آرزوی وصل ایدن هجرانه قاتلمق کړک
مرهم یار ایستین پیکانه قاتلمق کړک

کیم که ایستر عشق میدانده مردلیک کوستره
باشنی توپ ایلوب چوکانه قاتلمق کړک

کون کیمی چکمک کړک هر دم بولوتلر قهرینی
آی کیمی بدر اولمقه نقصانه قاتلمش کړک

کیم که ایستر بر زلیخا طلعت ایله یار اوله
یوسف مصری کیمی زندانه قاتلمق کړک

ایستر ایسن (خالقی) کامنکجه اوله هر ایشنک
جور وطعن و عاقل نادانه قاتلمق کړک

(خالقی)

غزل

نه بالادر حقیقتده بلادر
نظر اهلینه بر تیر و جفادر

پریشاتر ایدوب زلفنک خیالی
دل زاری بونکا شاهد صبادر

حیاتمدن غرض یوخ بر تمنا
همین دیدار روینک مدعادر

رخندن صورت معنی نی بیلدیم
بو (کوز کو) وه نه خوش صورت نمادر

سعادت برله در یار وفادار
نه ایتسون اول که یاری بی و فادر

دی کیم بولسون سکندر لعل نابنک
شمناسی اکر آب بقادر

ملاتمدن اوصانمز کونک ایچره
همانا (عاشق)ه بزم صفادر
محمد بک (عاشق)

غزل

رخنك تفسیر آیات همدادر
بیان سورۀ شمس الضحاء در

کوزنك بیماریم مدتدر ایشوخ
جگر قانی منکا دایم غذادر

لبنك قوی نوش ایدیم کیم لعل نابنك
بیله دیرلر که هر درده دوا در

منی دشنام ایله یاد ایتسن ایمه
سزاوارم اگرچه ناسزادر

ایدن آشفته کونکلم زلفنك ایچره
کهی شانہ کهی باد صبا در

لبنك مشتاقیم لیکن دیرلر
فلانی تشنه آب بقادر

یولنکده جان تثار ایلر (سکندر)
کمان ایتمه که یارنك بی وفادر

اسکندر بك (اسکندر)

غزل

کونکل دل ویرمه عشقه کیم بلادر
ایشی دایم غم ورنج و عنادر

تجلا ایله دو کده آتش حسن
وجود عاشق مسکین فنادر

دکل بازیچه راه عشقدر عشق
نه راه و عشرت و عیش و صفادر

بو ایشه دولت قارون کر کدر
تهی دسته بو ایش بس ناروادر

اگر جمشیددر یا کیم سکندر
شه عشقنک النده بینوادر

بویولده منده چوخ یورتدوم یو کوردوم
که کوردوم آخری بی متهادر

بلی کر عاشق (صادق) تاپلسه
اونکا البته عاشقلیق روادر

میرزا صادق (صادق)

غزل

کونکل هجرانکا تا مبتلادر
انیس محنت و درد و بلادر

کړك دوشسون بلای هجره دایم
کیمه کیم وصل دلبر مدعادر

هنی جور و بلاسینز قویمه بر دم
بلاسینز اولمق عشاقه جفادر

منکا می ایچمکی منع ایتمه زاهد
سنا بو سوز حقیقت خونبهادر

خیال قاشنک ایتسکدن منم تک
مه نوقدی پیوسته دوتادر

دیدیلر بحث ایدر طوبی قدنکه
دیدیم سرویم که بیجا ادعادر

نه مروت (عاشق)ی سالمق نظردن
اوزی کیرم که بر کمتر کدادر

عبدالصمد بك (عاشق)

مخمس

من جهان ملکندہ مطلق دوغری حالت کورمدیم
 هر نه کوردیم اگری کوردیم اوز که بابت کورمدیم
 آشنالر اختلاطنده صداقت کورمدیم
 بیعت و اقرار و ایمان و دیانت کورمدیم
 بیوفادن لاجرم تحصیل حاجت کورمدیم

خواه سلطان خواه درویش و کدا بالا اتفاق
 اوزلرین قیلمش گرفتار غم و درد و فراق
 جیفه دنیایه در هر احتیاج و اشتیاق
 مونجه کیم ایتدیم تماشا سوزلره آسیدیم قولاق
 کذب و بهتاندن سوایی بر حکایت کورمدیم

خلق عالم بر عجب دستور دوتمش هر زمان
 هانسی غملو کونکلی کیم سن ایدر اولمسن شادمان
 او سنکا البته که بد کولیق ایلر بی کمان
 هر کسه هر کس که ایتسه یخشیلق اولور یمان
 بولمدیم بر دوست که آندن بر عداوت کورمدیم

عالم و جاهل مرید و مرشد و شاگرد و پیر
 نفس اماره التده سربراسرا ولمش اسیر
 حقی باطل ایلمشدر ایشلنور جرم کبیر
 شیخنر شیاد عابدلر عبوسا قمطریر
 هیچ کسده حقه لایق بر عبادت کورمدیم

ایلین ویرانه جمشید جمنک ایوانسی
 یوله سالمش بیل که بزم عشرتک چنداتی
 کیم قالوبدر که آتک غم تو کمیوبدر قانسی

دونه دونه امتحان ایتدیم فلک دوراننی
آنده من بر عکسلکدن اوز که عادت کورمدیم

هر کیشی هر شئی که سیودی آنی بهتر ایستدی
کیمی تخت و کیمی تاج و کیمی افسر ایستدی
پادشهر دمبدم تسخیر کشور ایستدی
عشقهده چوخ کیمسه دوشدی وصل دلبر ایستدی
هیچ بر نده عاقبت بر ذوق و راحت کورمدیم

کون کیمی بر شخصه کونده خیر ویرسن صد هزار
ذرجه ایتمز ادای شکر نعمت آشکار
قالمیوبدر غیرت شرم و حییا ناموس عار
دیدیلر که اعتبار و اعتقاد عالمده وار
آندن اوتری منده چوخ کزدیم نهایت کورمدیم

من اوزیم چوخ کوزه کاری کیمیا کر ایلدیم
سکه لندیردیم غبار تیره نی زر ایلدیم
قاره داشی دوندروب یا قوت احمر ایلدیم
دانه خر مهره نی (در) ه برابر ایلدیم
قدر و قیمت ایستیوب غیر از خسارت کورمدیم

مختصر کیم بیله دنیادن کرک ایتمک حذر
آندن اوتری کیم دکلدرا اوز یرنده خیر و شر
عالی لر خاک مذلتده دنی لر معتبر
صاحب زرده کرم یوخدر کرم اهلنده زر
ایشله نن ایشلرده احکام لیاقت کورمدیم

دولت و اقبال و مالک آخرین کوردیم تمام
حشمت و جاه و جلالنک آخرین کوردیم تمام
زلف و روی و خط خالنک آخرین کوردیم تمام

همدم صاحب جمالنگ آخرین کوردمیم تمام
باشهدک بر حسن و صورت قد و قامت کوردمیم

ای خوش اونلار کیم محمد مصطفی نی سیودیبار
اولدیبار عاشق عالی الممرتضانی سیودیبار
صدق و اخلاصیله پنجه آل عبانی سیودیبار
چارده معصوم تک مشکل کشانی سیودیبار
داخی اونلردن کوزل یخشی جماعت کوردمیم

یا امام الجن والانس و شهینشاه امور
کیدی دین الدن بو کوندن بیله سن ایله ظهور
قویمه کیم شیطان معلون ایلیه ایمانه زور
شعله حسنکله بخش ایت تازهدن دنیایه نور
کیم شریعت مشعلنده استقامت کوردمیم

کوز آغاردی روزکاریم اولدی کون کوندن سیاه
ایتمدیم صد حیف کیم بر ماه رخساره نگاه
قدر یلمز همدم ایله عمریمی ایتدیم تپام
(واقفه) یار بنا اوز لطفنکی ایله پناه
سندن اوز که کیمسه دن لطف و عنایت کوردمیم

ملا پناه (واقف)

تخمیس

- شوخی — کونکل دردوغمی ممکن دکدر ویرمک اظهاره
 اولوبدور قلب نالان دیده حسرت قالدی دیداره
 کیمی محرم قیلوم یوخدور منم برحافظ اسراره
- نشاط — کل ای باد صبا سویله دیلمدن شمع تک یاره
 قیل افغان آغلا شرح ایله که بسدور یاندیم اودلاره
- شوخی — تکپوزه؟ بیابان کرد ایکن عشقنکده راحل تک
 دوشوب بیغوله هجرانه قالدوم بیله زایل تک
 صبا عزم سر کونیک ایدر کن اولمه غافل تک
- نشاط — منم جانانمی کورسن دولان باشینه کاکل تک
 دی احوال پریشانم آنکا یلواره یلواره
- شوخی — سالوب کرداب غم ایچره ترحم حالمه قیلمز
 حریق آتش عشق اولدوقوم جانان مکر ییلمز
 بیان ای پیک قیل یاره کوزللك بر کسه قالمز
- نشاط — عزیزیم عاشق اینجیتمه که هیچ آلهه خوش کلمز
 اندن کلسه خیر ایله منم تک خار اولان زاره
- شوخی — دکر نوک مژه نک قلبه پیایی کویا اوخدور
 جمال کارخان عندینکده یکجا محو ومنسوخدور
 کیمه بار کران ایتمک بودردی غالباً چوخدور
- نشاط — نه مدتدر کرفتم سنکا بر خوش کونوم یوخدور
 اولوبدور ای کوزوم نوری همیشه میلنک اغیاره
- شوخی — ره عشقنکده برباد اولدی جمله سعی و افعال
 منی بر شهد کام بوس روینک ایتمدنک ظالم
 قرالدی دوده تک بیختم بوروندی قاره آمالم

نشاط — کلوب رخسارینکا خطنک پریشان اولدی احوالم
قغان کیم ایلمش دوران بو وجبيله کونوم قاره

شوخی — قالوبدور خانۀ فرقتده کریان مردم چشم
تجسسه سنی دیداره هریان مردم چشم
نظرده اول که کام آلسون خرامان مردم چشم
نشاط — اسیر حسنتک اولدوم تا تو کرقان مردم چشم
کرفتار اولماسون هیچ کس سنک تک مردم آزاره

شوخی — نولور بردفعه (شوخی) نی ترحم ایلیوب یادایت
غم هجران لاندن لطفيله بر یوللیق آزادایت
فراقنک ایلین ویرانه قلیم تیکده بنیاد ایت
نشاط — برانصاف ایله وصلنکدن (نشاط) نک کونکاونی شادایت
یاز یقدور قویما کیم قالسون سر کونیکده آواره

(۱) شوخی: شکلی لی مصطفی آقادر. آیری (شوخی) تخلص شاعر لریمز
ایله قاریشدیریلمامالیدر (ممتاز)

تخمیس

آقا مسیح — سیومشم تاسنی ای مغبچه خندان دکلم
 یوزی کل کیمی آچیق چاک کرییان دکلم
 لاله تک داغم اکر وار نمایان دکلم
 نشاط — غیر سندن دخی بر اوز کیه حیران دکلم
 مایل سرو کل و باغ گلستان دکلم

آقا مسیح — کفر زلفنکا بو ایمانی نذر ایلمشم
 قدنکا عمر فراوانمی نذر ایلمشم
 پانیکا دیده کریانمی نذر ایلمشم
 نشاط — راه عشقنکده دل و جانمی نذر ایلمشم
 هر جفا ایلر ایسن ایله پشیمان دکلم

آقا مسیح — سالمه کوزدن من هجران زدهنی یاد ایله گاه
 بد کوننده قولینی یاده سالار رحملی شاه
 سنی تکری نیجه فریاد قیلوب ایتمیوم آه
 نشاط — آشنا سن یتتی مندن ایدیرسن اکراه
 سنکا من قربان اولوم من مکر انسان دکلم

آقا مسیح — من که اوز عاشقنکام دور ایدیرم تا کندن
 غیر یلر محرم بزمنک دخی پیراهندن
 نیجه داد ایتمیوم ای دلبر کافر سندن
 نشاط — که مسلمان ییلوب نفرت ایدیرسن مندن
 سنکا عاشق اولالی منده مسلمان دکلم

آقا مسیح — (مسیح)م اولسه اکر عذر کناهم بی حد
 وار امیدیم کر مندن که خدا قیلمیه رد
 سر عشقنک دیمنم هر یتنه تا به ابد
 نشاط — دلی پرغصه (نشاط)م یوز اکر اولسم بد
 سن کیمی ظالم بیروت بیمان دکلم

صابرک: — غم راهنمون اولدی بنیمکی بيله دوشدی
 دل ورطه خون اولدی بنیمکی بيله دوشدی
 ایل دوندی جنون اولدی بنیمکی بيله دوشدی
 طالع بکا دون اولدی بنیمکی بيله دوشدی
 «اقبال زبون اولدی بنیمکی بيله دوشدی»

شعری (نشاط) ک آشاغاداکی غزلی تاثیرینده سویله نیلمش هله قوس ایچنده کی مصرع
 ایسه تماميله (نشاط) کدر.

کلزار ملاحظده کوزوم بر که دوشدی
 رخساری آرا خال سیه سنبله دوشدی

بر لیلی دن اوتری نجه رسوای جهانم
 افسانه دردییم کنه دیلدن دیله دوشدی

هر عاشق شیدا اوزینی یاره یتوردی
 اقبال زبون اولدی منمکی بيله دوشدی

یوقاروده (اوزدمیر اوغلی عثمان پاشا) دان بیر مناسبتیله بحث و ادغامزده ده
سند اولاراق ایکی معتبر ماخذلر نشان ویرمش ایدیم شیمدی ایسه (عثمان پاشا)
نک حقیقتا او زمانلار بیر آرالیق شیروان (والی) سی اولدیغنه دائر (روحی) نک
منظوم و غیر مطبوع ایکی تاریخیتی گوسته ر یورم.

منظومه

— ۱ —

بشارتلر کروه ساکنان ملک شروانه
که اولدی والی والاری بر حاکم ذیشان

جم بزم عطا یوسف لقا پاشای ملک آرا
دلیر شیر هیبت بیر رستم منزلت عثمان

او والی جلیل القدر صاحب صدر کیم یوقدر
سعادت مسنده او یله بر والی آصف شان

بلاغتده شجاعتده سخاوتده مسلمدر
وجود پاکینی خوف و خطر دن صاقلسون یزدان

صقار ایلوب تاریخ نصبن استدی (روحی)
دیددی دل اولدی بر والی کامل حامی شروان

— ۱۰۰۷ —

منظومه

۲

شب دلم تا سحر این دغدغه داشت
که چه شد والی جمشید مکان

صاحب عزت و اقبال و شرف
مالک همت و رفعت عثمان

آنکه در شر ندارد امثال
و آنکه در نظم ندارد اقران

دو سه ماهست زشروان اورا
منفصل کرده سپهر کردان

دگر احوالش معلوم نشد
دلم آزرده کی داشت (۱) از آن

داد پیر خردم مژده و گفت
بعدازین غم مخور ای عارف جان

حال معلوم کن از تاریخش
باز شد والی ملک شروان

۱۰۰۸

(۱) نسخه: دارد.

لغتچہ

کشی	— انسان، آدم، بشر.	نشاط	— شنگ، شادلق، سرور.
غبار تیره	— قاره توپراق.	استخراج	— چیقارماق، چیقاریلماق.
احمر	— قیرمزی، قیزل.	بوریا	— حصیر، نطع.
افسر	— تاج، اکیلل، دیپیم.	ماوا	— سیغیناجاق یر، دالالاناچاق.
شانه	— داراق، مشط.	بیت	— خانه، ایو، دار.
غذا	— یمک، خوراک.	لاغر	— آریق، نحیف، ضعیف.
تہی دست	— الی بوش.	انشاء	— یاپماق، وجوده گورمک.
عنا	— یورغونلق، زحمت، مشقت.	ہاضی	— گیچمش زمان.
شاخ	— بوداق، دال.	مستقبل	— گلہجک زمان.
ہجرت	— کوچمه، آیریلمه.	حال	— ایچینده بولوندیغمز زمان.
مذہب	— یول طریقہ، مسلک.	مسقط الراس	— انسانک دوغدیغی یر.
صیند	— آو، شکار.	بلدہ	— شہر، مملکت، کند.
ہائلاہ	— دہشتلی وقعہ، تراغیئدییا.	معاصر	— ہمعصر، ہم زمانہ.
شاہد	— گواہ، تانیق.	جلغہا	— صرف، خالص.
مخزن	— یر آلتینداکی محل،	عذار	— یاناق، رخ.
ضمیر	— قلب، یورہک.	نار	— آتش، اود.
مغلوب	— غلبہ اولونمش باسیلمش.	اژدر	— اژدرہا، اژدہا، بویوک ایلان.
فاش	— میدانہ چیقمش، منتشر.	اصنام	— صنم لر، بت لر.
غارت	— یغما، چاپاول.	لیل	— شب، گیجہ.
غنیمت	— دشمندن ضبط اولونان مال.	لیل مظلم	— قارانلق گیجہ، شب تار.
ثالث	— اوچونجی، سیم.	بحر	— دریا، ذگزر.
لب دریا	— دگیز قیراغی، ساحل.	گشتی	— سیفنہ، گمی.
مستغرق	— غم، فکر، دریاسنہ جومان.	تن	— بدن، گوودہ.
بقیۃ الجیش	— قوشونک ماباقیسی.	رمز	— اشارہ، ایما، شیفرہ.
مظفر	— غلبہ ایدن. غالب گلہن.	انات	— قادین، خاتون، خانم.
غرہ	— تفخر ایدن، مغرور.	ذکور	— ارکک انسان.
فاجعہ	— مصیبت، غم غصہ گتورن حال.	شرم	— حیا، اوتانمہ.
مقتول	— اولدوریلمش، قتل اولونمش.	صداق	— اوق قابی، ترکش.
زوجہ	— رفیقہ حیات، عمر یولداشی.	مستجاب الدعوه	— دعاسی قبول اولان

فرخنده — اوغورلی، مسعود، مبارک.	سپر — قالخان، سد.
پند — او گود، نصیحت، اندرز.	هامون — صحراء، دوز وادی.
آلوده — بولاشیق، بولاشمش.	صاحبة الجمال — جمال صاحبه لری.
گرد — توز، غبار.	حسنا — گوزل قیز، قادین.
افسانه — حکایه، نقل، اوتکونج.	الم — آغری، درد، سیزی.
ثابت — یرنده دوران، برقرار، قایم.	لایموت — اولمیهن. ابدزنده.
سیار — گزهن، حرکت ایدهن.	سید — آغا، افندی، مولی،
زبون — قوتسیز، ناتوان.	عاصی — سرکش، باش قالدیران.
مجدد — اسکئی بی یکی حاله قویان.	کمینه — ناقص، بنده حقیر.
تجنیس — ایکی معنی لی سوز، جناس.	ناکام — مرادینه نایل اولمیان. محروم،
حریق — یانغین، پاژار.	علامه — هر علمی، فنی بیلهن.
سراج — قندیل، چراغ، مشعله.	غبار آلود — توزه توپراغه بولاشمش.
پری — فرشته، ملک.	چهره — یوز، روی، وجه.
یغما — غارت، چاپاول، تاراج.	افسرده — دونمش، دونوق.
شمس — گونش، آفتاب.	نقاب — پرده، روی بند، دوتو.
تحریرک — حر کته گنیرمه، قیملداتمه.	مغز — بیئن، دماغ.
چاک — یاریق، یرتیق.	مستتر — اورتیلی، گیزلی.
متشاعر — اوزی اوزینی شاعرظن ایدن.	سهم — اوق، تیر، پیکان.
مقیم — اقامت ایدن، اوتوران.	کشت — سیر، سیاحت، گزملک.
آشفتنه — مقون، شیدا، عاشق.	مغ — زردشتی، آتش پرست.
هندو — هندلی، هندستانلی.	مغیچه — آتش پرست چوجوغی.
هندو بیچه — هندلی بالاسی هندلی چوجوغی.	شرار — اود پارچاسی، قیویاجیم.
فتان — قته، بیداد صاحبی، مقون ایدن.	رویت — نظره، گورمه، گوریش.
شب تار — قارا کایق گیجه.	آیاغچی — ساقی، آیاغ ایله ایچگی سونان.
رافع — قالدیران، یو کسه لدن.	آیاغ — قدح، پیاله، باقال.
	شباب — گنجملک، جوانلیق.

Bibliothek der
Deutschen
Morgenländischen
Gesellschaft.

Fai 29460
(3)

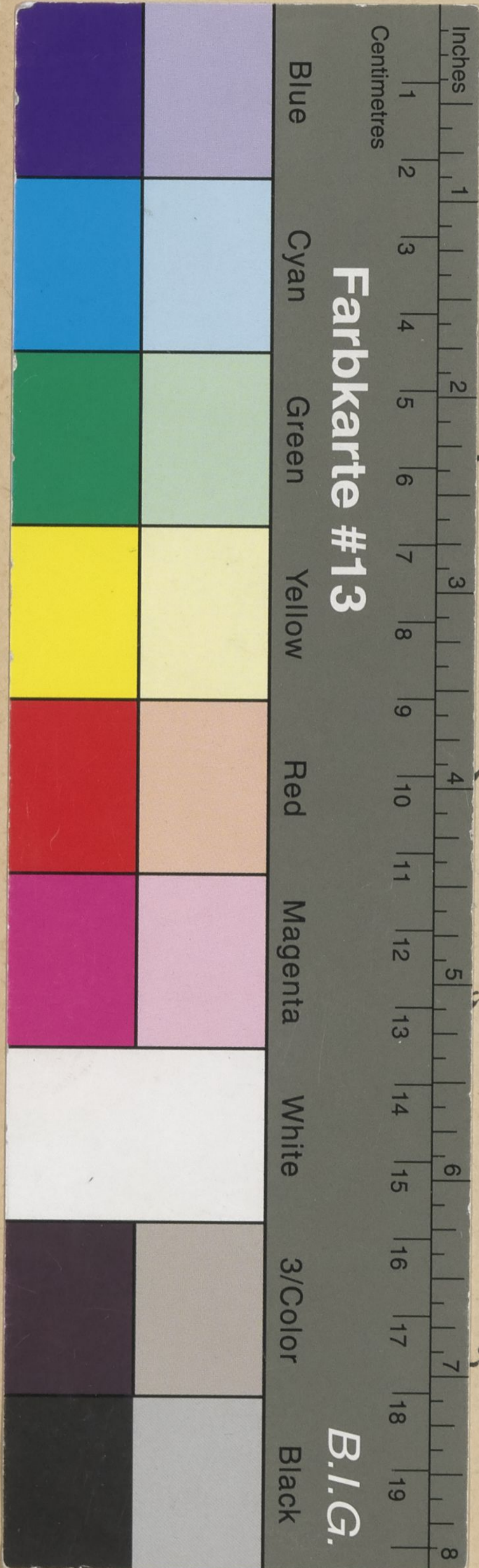

صایب ۳

87

3

1130/249

آذربایجان ا

نشاط شیروانی

اؤن ایکنبی عصر هجری

مؤلفی : سلمان

ترجمه و تکرار طبعی حقی مؤلفه

و موزیت نشریاتی

ادو چوخی من الملل مطبعه

۱۹۲۵

5

Jai 29460

